

GAZETA LWOWSKA

Wychodzi codziennie o godzinie 3 po południu z wyjątkiem dni poświęconych.
Numer pojedynczy kosztuje 20 gr.
Biura Redakcji i Administracji ul. Karmelicka 1. 2 (Gmach Województwa). — Listy należy frankować. — Reklamacje otwarte wolne od opłaty. Telefon Redakcji 21—18. — Administracji 21—17. Redaktor naczelny przyjmuje od godz. 11—12.

Prenumerata

miejskowa	zamiejscowa
miesięcznie bez dostawy	miesięcznie z przesyłką pocztową
miesięcznie z dostawą do domu	
4.80	5.30
Za granicą 7.00 Zł.	

Ceny ogłoszeń: Za wiersz 1-szpaltowy milimetrowy (szer. 35 m/m.) ogłoszenia zwykłe za tekstem 15 gr., za wiersz 1-szpaltowy milimetrowy (szer. 70 m/m.) nadesłane i nekrologi 40 gr., drobne ogłoszenia za słowo 10 gr., drobne ogłoszenia kupno i sprzedaż za słowo 15 gr. Cała strona ogłoszeniowa 400 Zł. Ogłoszenia zamieszczone 30% droższe.
P. K. O. 141.690.

Zdrowie fizyczne Narodu.

Zna ludzkość w swej historii okresy, w których dążeniem — co prawda słabo wówczas rozwiniętej — społeczności, było wyeliminowanie ze swego grona, za wszelką cenę jednostki chorej, czy też wogóle fizycznie słabej, człowieka dotkniętego fizycznym niedomaganiem uważano za ciężar i darzono go najwyżej wzdargą; bez litości rzucał słabe dzieci Rzymianin w przepaść z Tarpejskiej skały; rannego wojownika dobijali na polu bitwy współtowarzysze broni, gdy niezdolnym się okazał do dalszej walki. Chrześcijaństwo wpłynęło znacznie na zmianę tych barbarzyńskich zapatrywań; zamożni dobrodzieje poczynają fundować szpitale; przy klasztorach powstają przytułki dla chorych; rzecz traktuje się z punktu widzenia litości i miłosierdzia.

Dopiero czasy najnowsze przydały do tego momentu humanitarnego jeszcze i moment społeczny. Zrozumiano, że jak jednostka chora staje się uciążliwą swego otoczenia, a pośrednio całego społeczeństwa, tak każda jednostka zdrowa przedstawia pewną wartość społeczną i gospodarczą, że przeto już nie tylko nakazem ludzkości, ale nakazem rachuby gospodarczej jest jednostka, która zdrowie utraciła, dopomóc do jego odzyskania i w ten sposób zyskać z powrotem pewne quantum wartości społecznej.

Stąd w czasach nowych, kwestia opieki nad chorymi nie jest już więcej pozostawiona wyłącznie inicjatywie prywatnej, lecz społeczeństwo samo ujmując ją w swe ręce: powstają szpitale, poradnie dla chorych i inne lecznicze instytucje państwowe lub komunalne.

Z wielkiego zrozumienia doniosłości tego zagadnienia, zrodziło się i polskie prawo lecznicze. Szło w niem o dwie rzeczy zasadnicze: 1) zapewnić opiekę każdemu choremu, bez względu na to, czy posiada własne środki na leczenie, czy też nie, 2) rozłożyć kontrolę władz nad wszelkimi wogóle zakładami leczniczymi. W tym też duchu poszło umieszczone w jednym z ostatnich numerów „Dziennika Ustaw Rzplitej Polskiej” rozporządzenie Pana Prezydenta Rzplitej „O Zakładach leczniczych”. Trzy ich kategorie mieć, wedle jego treści, będziemy: 1) szpitale, t. j. zakłady prowadzone bez zamiaru osiągnięcia zysków, 2) lecznice, t. j. zakłady utworzone dla zysku i 3) przychodnie.

Największe znaczenie powszechne posiadają szpitale publiczne; ich charakter ogólny wyraża się w pierwszym rzędzie w bezwzględny obowiązek przyjmowania na leczenie i pielęgnowanie każdej osoby bez względu na przynależność państwową i gminną, wyznanie, stan majątkowy i zawód. W tej zasadzie tkwiła myśl ustawodawcy, iż nieszczęście, choroba zdrowy ludź, zaczęły nawet cudzoziemiec nie śmie być w chorobie opuszczony. Każdemu przyjętemu do szpitala, obowiązany jest szpital dostarczyć pomocy lekarskiej, potrzebnej opieki, leków, pożywienia i pomieszczenia, a ewentualnie pokryć i koszt pogrzebu. Z drugiej jednak strony obowiązany jest każdy, czyje stosunki majątkowe na to pozwalają, zwrócić szpitalowi wszelkie poniesione na jego rzecz wydatki.

By podjąć udzielaniu każdemu potrzebującemu opieki lekarskiej, nakłada rozporządzenie na miasta i powiatowe związki komunalne obowiązki zakładania i utrzymywania szpitali ogólnych zaś na woj. związki komunalne obowiązek zakładania szpitali specjalnych dla osób psychicznie chorych lub innych kategorii chorych.

W sposób szczegółowy określono całą organizację szpitalnictwa, stosunek szpitala do chorych i inne wyłaniające się w tej materii kwestie, przyczem uwzględniono w każ-

Depeşe hołdownicze do P. Marszałka Piłsudskiego.

Warszawa, 14 czerwca. (Tel. wł.). Pan Marszałek Piłsudski otrzymuje stale liczne depeşe z wyrazami czci i przywiązania od szeregu organizacji społecznych. W ciągu ostatnich dwóch tygodni depeşe takie nadesłały m. i. następujące organizacje: Zjazd wychowawczy Rzeczypospolitej Polskiej w Warszawie, Walny Zjazd Kółek rolniczych powiatu janowskiego, obywatele powiatu łaskiego, Walny Zjazd kółek i organizacji rolniczych Ziemi wileńskiej, Zjazd Związku

elektrowni polskich, Zjazd koncesjonariuszy tytoniowych i alkoholowych, młodzież rzemieślnicza z patronatu na województwo łódzkie, Ogólnopolski Zjazd mistrzów piekarzów, maturalni Seminarjum nauczycielskiego w Kielcach, Zjazd pracowników wieziennych Rzeczypospolitej Polskiej, Zjazd przedstawicieli organizacji gospodarczych województwa kieleckiego, Zjazd Związku polskiego nauczycielstwa szkół powszechnych województwa poznańskiego.

Antisowieckie tendencje Akademji ukraińskiej w Kijowie.

Ryga, 13 czerwca. (ATE). Z Charkowa donoszą, że pomiędzy rządem sowieckim a ukraińską Akademią Umiejętności w Kijowie wynikł konflikt, który wywołał duże wrażenie na Ukrainie. Komisariat oświaty opublikował w „Komunistie” i innych pismach sowieckich obszerny komunikat, w którym stwierdza, że ukraińska Akademia Umiejętności nie wykonywała rozporządzeń władz i stała się ogniskiem odśrodkowych tendencji pewnych żywiołów ukraińskich. Już w r. 1922 rząd sowiecki nie zatwierdził wyboru

prof. Wasylenki na prezesa Akademji, czyniąc mu zarzut działalności antisowieckiej, lecz wybrane nowe prezydium Akademji ujawniło w ciągu pięcioletniej działalności tendencje wrogie ustrojowi sowieckiemu. Wobec powyższego rząd sowiecki odmówił zatwierdzenia wybranego ostatnio na sekretarza generalnego Akademji prof. Krymskiego i uchwalił wyznaczyć specjalnych komisarzy, którzy przeprowadziliby ścisłą kontrolę nad działalnością Akademji.

MINISTER ZALESKI WYJECHAŁ DO BRUKSELI.

Paryż, 13 czerwca. (PAT.). Minister Zaleski oprowadzany przez konsula generalnego Poznańskiego zwiedził szczegółowo konsulaty polski, poczem wyraził konsulowi szczere uznanie za postawienie na należytej stopie wszystkich działów konsulatu i ich doskonałe funkcjonowanie.

Paryż, 13 czerwca. (AW.). „Petit Paris.” zajmując się w obszernym artykule wczorajszą konferencją Min. Zaleskiego z Briandem i podkreśla fakt, że w konfer. tej uczestniczyli również Ambas. Chłapowski, oraz generalny sekretarz francuskiego min. spr. zagr. Berthelot. Dziennik stwierdza, że Min. Zaleski zwracał uwagę rządu francuskiego na niepokojącą postawę Litwy i fatalne skutki jakie w równowadze politycznej Europy mogłyby powstać przy opróżnieniu Nadrenji przez wojska okupacyjne, bez równoczesnej gwarancji bezpieczeństwa na Wschodzie. Polska życzy sobie takich samych zabezpieczeń granicy swej nad Wisłą, jakie w traktatach locarneńskich zapewnione zostały Nadrenji. Zdaniem „Pet. Paris.” Min. Zaleski przekonał się ostatnio, że w Paryżu ocenianą sprawę ewakuacji Nadrenji tak samo, jak w Warszawie, gdzie istnieje zamiar zawarcia z Niemcami takich umów natury finansowej, któreby na postawę Niemiec mogły wywrzeć równie decydujący wpływ, jak okupacja militarna.

Paryż, 13 czerwca. (PAT.). Minister Zaleski wraz z małżonką odejść dziś do Brukseli. Oprócz radcy Szumakowskiego,

sekretarza Skińskiego towarzyszy p. Ministrowi korespondent P. A. T. w Rzymie Leon Chrzanowski. Na dworcu żegnał Ministra Ambasador Chłapowski w otoczeniu personelu ambasady, oraz sekretarz generalny kolei północnej prof. Girard. Zapytany przez korespondenta P. A. T. Minister Zaleski oświadczył, iż odniósł jak najlepsze wrażenie z rozmów, które miał w czasie pobytu w Paryżu z kierownikami polityki francuskiej. Rozmowy te pozwoliły Ministrowi stwierdzić całkowitą zgodność zapatrywań kierowników polityki francuskiej z punktem widzenia Polski na różne zagadnienia polityki zagranicznej.

PLENARNE POSIEDZENIE KLUBU B. B. I WYBORY UZUPEŁNIAJĄCE DO JEGO ZARZĄDU.

Warszawa, 14 czerwca. (Tel. wł.). Wczoraj odbyło się posiedzenie plenarne klubu parlamentarnego B. B. Po referacie posta prof. Krzyżanowskiego i dyskusji dokonano wyborów uzupełniających do zarządu klubu. Wybrani zostali: senator Zdzisław Lubomirski, posłowie Kautski, Kirszbraun, Grzesik, Sanojca i Surzycki.

PLATOWCE POLSKIE W BUKARESZCIE.

Bukareszt, 13 czerwca. (PAT)- Trzy płatowce polskie odbywające lot pod dowództwem szefa departamentu lotnictwa Ministerstwa spraw wojskowych, pułkownika Rajskiego, wylądowały tu pomyślnie o godz. 9:45. Płatowce znajdują się w dobrym stanie.

dym wypadku tak interes ogółu, jak i interes chorej jednostki. Podobnie unormowano dokładnie sposób zakładania i utrzymywania lecznic i przychodni, poddając zresztą wszystkie zakłady lecznicze pod ścisłą kontrolę właściwych władz, by jakiegokolwiek nadużycie, jakiegokolwiek zaniedbanie chorego było wykluczone.

Rzeczonym rozporządzeniem położono podwaliny przyszłego polskiego szpitalnictwa, dotychczas niestety nie odpowiadającego w zupełności rosnącym z dnia na dzień wymaganiom. Zniknie ten smutny stan rze-

czy, iż z braku zakładu leczniczego, względnie odpowiedniego w nim pomieszczenia, chory a niezamożny człowiek zdany był na pastwę dręczącej go choroby, której ostatecznie ulegał w cierpieniu i niedostatku. Po miastach i miasteczkach powstaną szpitale i przychodnie jako widomy wyraz stałej troski polskiego ustawodawcy i polskich czynników rządowych o dobro poszczególnych obywateli i o konsekwentnie z niego wypływające dobro całego Narodu.

AUDJENCJE U MARSZAŁKA PIŁSUDSKIEGO.

Warszawa, 14 czerwca. (AW.) Marsz. Piłsudski przyjął wczoraj na dłuższej audjencji ambasadora Francji p. Laroche, oraz Wicem. Spraw Zagr. Wysockiego.

POSEŁ CZECHOSŁOWACKI U MARSZAŁKA SENATU.

Warszawa, 14 czerwca. (Tel. wł.). Wczoraj o godzinie 12 w południe panu marszałkowi Senatu, profesorowi Szymańskiemu złożył wizytę czecho-słowacki poseł w Warszawie, p. Minister pełnomocny Girs. a.

AMNESTJA.

Warszawa, 13 czerwca. (PAT). Sejmowa komisja prawnicza załatwiła dziś w drugim czytaniu projekt ustawy o amnestji w brzmieniu rządowym z nieznaczniemi naogół poprawkami.

Z KONFERENCJI POROZUMIENIA PRASOWEGO POLSKO-RUMUŃSKIEGO.

Bukareszt, 13 czerwca. (PAT). Na dorocznym zjeździe porozumienia prasowego polsko-rumuńskiego uchwalono jednogłośnie wniosek co do konieczności rozszerzenia podstaw komitetu. Odnośne rezolucje oraz dezyderaty specjalne zostaną zgłoszone na następnych posiedzeniach. Zjazd wysłał depeşe z pozdrowieniami dla Ministrów Zaleskiego i Titulescu. W dniu 12 b.m. delegacja polska przyjęta została przez ministra spraw wewnętrznych Duce, pełniącego zastępczo obowiązki nieobecnego ministra spraw zagranicznych Titulescu.

NOWE PARAFJE PRAWOSŁAWNE W MAŁOPOLSCE WSCHODNIEJ.

Warszawa, 14 czerwca. (AW). Metropolita Kościoła prawosławnego w Polsce przedłożył Min. Wyznań i Oświaty do zatwierdzenia projekt utworzenia nowych etatowych parafji prawosławnych w Małopolsce Wschodniej, w miasteczku Turka nad Stryjem, oraz wsiach Butla w pow. turczańskim i Berłobach w pow. kałuskim. Do miejscowości tych metropolita delegował już 3 duchownych prawosławnych.

NASTĘPCA V. HAMELA.

Gdańsk, 13 czerwca. (PAT.). Dzienniki nacjonalistyczne donoszą, iż koła Ligi Narodów rozważają sprawę następstwa na stanowisku wysokiego komisarza Ligi Narodów w Gdańsku po obecnym wys. komisarzu prof. v. Hamelu, którego mandat kończy się w grudniu b. r. Dzienniki, które od początku zwalczały prof. v. Hamela twierdzą, jakoby mandat jego nie miał być odnowiony i że jego następcą ma być osoba ośobistość neutralna, prawdopodobnie z państw skandynawskich. Decyzja w tej sprawie według „Danz. All. Ztg.” ma zapaść na wrześniowej sesji Rady Ligi Narodów.

MAJACZENIE SOWIECKIEJ URZĘDÓWKI

Moskwa, 13 czerwca. (AW). Urzędowe „Izwestia” powracając do wyników czerwcowej sesji Rady Ligi Narodów w sporze polsko-litewskim dowodzą, że Rada chciała zmusić Litwę za wszelką cenę do pogodzenia się z Polską, przyczem wszyscy członkowie Rady, począwszy od referenta a skończywszy na przedstawicielu Niemiec, zajęli jednolicie stanowisko wrogie wobec Litwy. „Izwestia” widzą w głosach prasy polskiej, które domagają się przyspieszenia rozwiązania sporu polsko-litewskiego dowód przygotowań Polski do popełnienia w jesieni gwałtu nad suwerennością litewską. O tych przygotowaniach świadczyć mają również głosy prasy francuskiej, która domagała się zastosowania w stosunku do Litwy art. 15 paktu Ligi. Zdaniem urzędówki sowieckiej, Rosja może uznać jedynie dobrowolną ugodę pomiędzy Litwą a Polską, osiągniętą na drodze obopólnego porozumienia narodów polskiego i litewskiego.

Po sesji genewskiej.

I. SPRAWA ST. GOTTHARDZKA.

Obfity i różnorodny był porządek dziennego czerwcowego sesji Rady Ligi Narodów. Przeprowadzono, że z powodu niemożności przybycia do Genewy pp. Brianda i Stresemanna sesja ta będzie dość jałowa i przejdzie niemal niepostrzeżenie. Tymczasem, pomimo nieobecności tych dwóch mężów stanu w Genewie, mimo wyeliminowania z obrad kilku problemów ogólnie-europejskiego znaczenia, debaty genewskie przykuły do siebie uwagę całego świata politycznego i przez szereg dni trzymały w napięciu umysły, interesujące się problemami konsolidacji stosunków w powojennej Europie.

Nie licząc spraw i skarg mniejszości narodowych, których tym razem było coniemniara, a których jedna, wyodrębniona grupę zreferował i zaopiniował p. Minister Zaleski — trzy sprawy nad wyraz drażliwe i bezwzględnie wymagające decyzji Rady Ligi wysunęły się w czerwcu na czoło zagadnień. Na pierwszym miejscu była sprawa sporu polsko-litewskiego, którego przebieg i wyniki omówiliśmy już obszernie i szczegółowo, zaraz zaś obok niej, na drugim miejscu, dwie inne, obydwie dotyczące się Węgier, przyczem w jednej z nich rząd węgierski występował w roli pozwanego, w drugiej zaś — pozywanego.

Pierwszej z tych spraw na imię afera St. Gotthardzka. Pod imieniem tem uwieczniła się ona bezdyskusyjnie nie tylko w rocznikach Ligi Narodów, ale i w uniwersyteckich podręcznikach prawa międzynarodowego. Grosso modo znamy wszyscy tło i genezę tej szczególnej afery. Na początku bieżącego roku zatrzymano na stacji St. Gotthard, na granicy austriacko-węgierskiej, pięć wagonów karabinów maszynowych, wysłanych z Weroni do Węgier. Państwa Małej Ententy zaskoczony i przerażony tem najoczywistszym i nie dającym się zaprzeczyć pogwałceniem traktatu triańskiego, uderzyły na alarm i przeniosły sprawę na forum Ligi Narodów. Rada Ligi musiała się sprawą zająć i nakazała dochodzenia, powierzając zbadanie incydentu i złożenie sobie raportu t. zw. Komisji Trzech. Dopiero teraz, w czerwcu, po szeregu miesięcy, komisja złożyła Radzie Ligi raport i raport ten był właśnie przedmiotem ożywionej a nawet gorącej rozprawy, jaka toczyła się najpierw przy drzwiach zamkniętych, a następnie na publicznym zgromadzeniu Rady i tu i tam przy udziale przedstawicieli Małej Ententy i przedstawicieli Węgier.

Nikt się oczywiście nie łudził, nikt sobie nie robił iluzji co do wyniku dochodzeń nakazanych Komisji Trzech, dochodzeń o tyle już spóźnionych, że kompromitujący materiał został w międzyczasie, wbrew zarządzeniom przewodniczącego Rady Ligi, usunięty lub zniszczony, ale zarazem każdy, kto zna misterny i niedość jeszcze skonsolido-

wany gmach Ligi Narodów, gdzie tyle sprzecznych interesów krzyżuje się ze sobą, zdawał sobie jasno sprawę z tego, że Liga musi w tej materii wypowiedzieć się niedwuznacznie, o ile nie ma swego prestiżu narazić na poważny szwank. Nie ulega najmniejszej kwestji, że Liga, wyrzekając się prawa czynienia inwestycji, prawa przyznanego jej w momencie zniesienia kontroli międzysojuszniczej nad państwami, które zostały rozbrojone, albo też nie czyniąc z tego prawa należytego w interesie ogółu użytku, samaby się w najniekorzystniejszym wystawiła świetle. Podkreślenie tym czy owym aktem, że prawo to jest iluzoryczne i że tem samem państwa, szykujące się do rewanzu, mogą ten rewanz przygotowywać bezkarnie, byłoby poprostu fatalne dla Ligi. Krótko mówiąc afera St. Gotthardzka stała się dla Ligi ostrzeżeniem i to ostrzeżeniem poważnym.

Raport, który złożyła Komisja Trzech zawiązał oczekiwania Rady Ligi. Zawiodły ją również dodatkowe wyjaśnienia, które na poufnym posiedzeniu złożył imieniem Komisji jeden z jej członków, holenderski minister spraw zagranicznych, p. Beelaerts van Blokland. Raport brzmiał nijako, zawierał same tylko ogólniki, czuć w nim było tendencję do zatuszowania sprawy i mógł uchodzić za pewnego rodzaju sukces dyplomatyczny rządu węgierskiego. Takiego wyniku Rada Ligi pod żadnym pozorem zaakceptować nie mogła. I nie zaakceptowała. Przyjęła owszem do wiadomości wywody Komisji, ale ani tych wywodów nie zaakceptowała, ani się też nie przyłączyła do sformułowanych przez nią konkluzji. Wprost nawet przeciwnie. W rezolucjach, które Rada Ligi powzięła jednomyślnie, są nie tylko ujemne sądy o samej ankiecie i sposobie, w jaki się do niej zabrała Komisja Trzech, ale są także słowa reprobacji pod adresem rządu węgierskiego, tudzież zapowiedź, że incydentem w rodzaju St. Gotthardzkiego, o ileby się wydarzył w przyszłości, nie będzie się już Liga przypatrywała bezczynnie. Podkreślenie tego ostatniego punktu było nie tylko rzeczą najpilniejszą, ale tą, która Rada Ligi najbardziej musiała uwypuklić, żeby nie być posadzoną o bezsilie i brak powagi moralnej.

Bezstronność nakazuje stwierdzić, że w rezolucjach Rady Ligi żadnych tym razem niema niedomówień. Proklamując i jeszcze raz podkreślając swe niewątpliwie prawo do nakazywania inwestycji, Rada Ligi w sposób taktowny, a zarazem bezsprzeczny wzmocniła swój autorytet i naprawiła błąd, którego źródło tkwiło w braku stanowczości, a który perturbatorzy panującego dziś w Europie pokoju całkiem opacznie zaczęli sobie tłumaczyć.

(—a—)

XXIII. Posiedzenie Sejmu.

13 czerwca 1928.

Preliminarz budżetowy uchwalono w drugim czytaniu.

Warszawa, dnia 14 czerwca. (Tel. wł.)
W dniu wczorajszym Sejm przeprowadził głosowanie nad całością preliminarza budżetowego w drugim czytaniu. Przegłosowano pięćset kilkadziesiąt poprawek, wniesionych do drugiego czytania. Zaznaczyć należy, że w wyniku głosowania uchwalono kilka wniosków nieprzemysłanych, jak np. zwiększenie dochodów z ceł lub asygnowanie większej kwoty na pożyczki Banku Rolnego. Spodziewać się należy, że błędy, które w dniu wczorajszym przy głosowaniu zaszyły, będą usunięte w trzecim czytaniu, mającym odbyć się w najbliższy piątek.

(PAT). Na wczorajszym posiedzeniu Sejmu przystąpiono do głosowania nad preliminarzem budżetowym. Przed głosowaniem zabrał głos sprawozdawca generalny poseł Krzyżanowski (BB) i zwrócił szczególną uwagę na artykuł V. ustawy skarbowej, zatwierdzający czasowo sprawę uposażeń urzędniczych, podkreślając specjalnie, że wszystkie wnioski dalej idące powinny być odrzucone. Referent wniósł o przyjęcie budżetu w brzmieniu większości komisji, poczem Izba przystąpiła do głosowania.

Najpierw marszałek poddał pod głosowanie wniosek posła Bittnera (komunista) o skreślenie artykułu pierwszego ustawy skarbowej. Wniosek ten upadł.

Budżet Prezydenta Rzeczypospolitej przyjęto bez zmian. Do budżetu Sejmu i Senatu przyjęto 224 głosami przeciw 131 wniosek posła Czapińskiego (PPS) o zwiększenie o 25.000 złotych uposażeń niższych funkcjonariuszów sejmowych.

Budżet Najw. Izby Kontroli przyjęto bez zmian. Również bez zmian przyjęto budżet Prezydium Rady Ministrów.

W dziale tym odrzucono wszystkie wnioski Rządu, za którymi głosował tylko Klub (BB).

Budżet Ministerstwa spraw zagranicznych przyjęto w brzmieniu komisji, odrzucając wszystkie wnioski zgłoszone do tego budżetu.

W budżecie Ministerstwa spraw wojskowych przyjęto poprawkę posła Liebermanna (PPS) o zmniejszenie wydatków biurowych w dziale utrzymania wojska o 572.193 złotych do wysokości 2 milionów złotych, odrzucono natomiast wniosek tegoż posła o skreślenie ze stanu budżetu szeregowych niezawodowych 59.863 szeregowych. Również odrzucono 185 głosami przeciw 181 wniosek posła Woźnickiego (Wyzwolenie) o zmniejszenie liczby szeregowych o 9.863. Wszystkie inne wnioski, a w tej liczbie wniosek o zmniejszenie

funduszu dyspozycyjnego o 3 miliony odrzucono.

Przy budżecie Ministerstwa spraw wewnętrznych odrzucono 196 głosami przeciw 155 wniosek posła Korneckiego (Kl. Narod.) o skreślenie ze środków lokomocji zarządu centralnego 18.000 złotych. Poprawka Rządu o wstawienie 6 milionów skreślonych w komisji budżetowej jako fundusz dyspozycyjny upadła wszystkimi głosami przeciwko głosom B. B. Przyjęto 214 głosami przeciw 140 poprawkę posła Pragera (PPS), aby z podróży służbowych i przesiedleń policji państwowej skreślono 370.000 zł. Za tą poprawką głosowali socjaliści Wyzwolenie, Str. Chłopskie, Ukr. Socj.: CHD., mniejszości narodowe i Klub Narodowy.

Przyjęto dalej poprawkę posła Bagińskiego (Wyzwolenie) i Korneckiego (ZLN), aby ze środków lokomocji w dziale policji państwowej skreślić 500.000 zł. Poprawka ta skupiła te same głosy, co poprzednio, z wyjątkiem CH. D. Inne poprawki Rządu do budżetu upadły.

W dalszym ciągu głosowano nad budżetem Ministerstwa przemysłu i handlu, który przyjęto w brzmieniu komisji. Odrzucono wniosek rządowy o zmniejszenie subwencji o 350.000 zł. Za wnioskiem tym głosowało 171 posłów przeciwko 183.

Budżet Ministerstwa komunikacji uchwalono z dwoma poprawkami posła Kuryłowicza (PPS), a mianowicie koszty ogólnej eksploatacji kolei zmniejszono o 200.000 zł. oraz utrzymanie i wymianę inwentarza zmniejszono o 300.000 zł.

Do budżetu Ministerstwa rolnictwa przyjęto wniosek posła Malinowskiego (Wyzwolenie) o wstawienie kwoty 200.000 zł. na zrobienie map gleboznawczych.

Wszystkie inne poprawki odpadły. Między innymi także poprawka Rządu, aby skreślić napowrót sumę 3.300.000 zł. wstawioną przez komisję na zasiłki na popieranie rolnictwa.

W budżecie Ministerstwa W. R. i O. P. odrzucono wniosek rządowy aby skreślić kwotę 2.850.000 zł. na zasiłki na opłaty szkolne, przyjęto natomiast 183 głosami przeciwko 161 poprawkę posła Próchnika (PPS) aby w dochodach w dziale szkolnictwa średniego skreślić sumę 2.560.000 zł. na taksy administracyjne.

Budżet Ministerstwa robót publicznych oraz Ministerstwa pracy i opieki społecznej przyjęto bez zmian w brzmieniu ustalonym przez komisję.

Do budżetu Ministerstwa reform rolnych przyjęto 196 przeciw 155 poprawkę posła Wyrzykowskiego zwiększającą o 2.400.000 zł. pomoc kredytową przy scalaniu, dalej przyjęto poprawkę te-

WILLIAM J. LOCKE.

10)

Jesienna miłość.

Pelen pogody i dobrej woli w stosunku do ludzi jakby w tym maju odżył we mnie nastrój świąt Bożego Narodzenia, wyszedłem z domu, by udać się do moich adwokatów. Przyszedłem do nich o godzinie trzeciej, pogapiwszy się poprzednio na antykwarne z książkami i zjadłszy śniadanie po drodze. Podpisałem ich niezrozumiały dokument i skierowałem się przez Temple Garden i wzdłuż Embankment. Gdy minąłem most Hungerford poczułem się nieco zmęczony i zgrzany — a ogród Embankment z uśmiechem zapraszał mnie do wypoczynku. Przeszedłem zacienioną ścieżkę pod tarasem Narodowego Klubu Liberalów i usiadłem na wygodnej ławce. Jedyną mą sąsiadką okazała się kobieta w czerni. Ponieważ nie interesuję się kobietami w czerni, zlekceważyłem jej obecność i spoglądałem z przyjemnością na doskonale utrzymane murawy i kwiatniki, zielone drzewa, kryjące niekształtny brzeg rzeki od strony Surrey i na tył posagu Bartle Frere. Wobec tego, że dłuższe przyglądanie się temu ostatniemu nie jest wcale budujące (posąg ustawiony do widza tyłem jest najnudniejszą dziełem rąk ludzkich), wyjąłem z kieszeni w brązową skórę oprawny tom, który udało mi się wyłowić za parę groszy: „Suite de l'Histoire du Gouvernement de Venise ou l'Histoire des Uscoques, par le Sieur Houttaie, Amsterdam, MDCCV.” Pełna, naukowo potraktowana hi-

storja zapomnianego narodu za kilka groszy! Uskowie byli z pochodzenia Dalmatyńczykami, którzy osiedli w Segua nad Adriatykiem i stali się w XVII stuleciu w Europie zapowietrzoną kolonią piratów i straceńców. Otworzyłem pożółkłe stronicę i rozkoszowałem się ich cierpkim stęchłym zapachem. Ile to wiedzy, myślałem, zdobytej krwią serdeczną, ile milionów godzin srogiego intelektualnego wysiłku przemawia dziś do ludzkości jedynie jako zapach, zapach starości, uderzający powonieniem przygodnego studenta. Gdy myślałem o tem, wzrok mój uchwycił powtórzone wielokrotnie nazwisko Franpignani, niegdyś władców Segua. Czyny ich zostały wymazane z ogólnie znanej historii, ale ich imię zawarło się w zmysłowej woni, która dziś potrafi nagle wytrysnąć z kaskady zapachów nabywanych za grosze. Uśmiechnąłem się na myśl o tym dziwnym wachowym zbiegu okoliczności i zastanawiałem się nad tem czy ktokolwiek z moich współczesnych czytał książkę Sieur Houttaie. W tem ktoś dotknął mego ramienia w ten sposób, w jaki czyni to pozostawiony sobie jamnik i przywiódł mnie w ten sposób do rzeczywistości. Odwróciłem się gwałtownie i spotkałem się z parą połyskujących ciemnych, żałośliwie błagających oczu, należących nie do jamnika, lecz do zlekceważonej kobiety w czerni.

— O proszę pana, powiedz, co mam uczynić.

Spojrzałem zdumiony. W pierwszej chwili wydała mi się zupełnie inna. Teraz spostrzegłem, że była młoda i uderzająco ładna. Odrzucała zwrócić moją uwagę jej o-

czy, bujne kasztanowate włosy i drganie dzieciennych ust. Jednak naogół powierzchowność jej nosiła jakieś nieokreślone piętno niechlujstwa, nieporządku i złej sławy. Rece jej — była bez rekawiczek — domagały się mydła i wody.

— Mogę jedynie powiedzieć, czego młoda dziewczyna nie powinna robić: nie wdawać się w rozmowę z mężczyznami w miejscu publicznym — odrzekłem.

— W takim razie nie pozostaje mi nic innego, jak tylko umrzeć — odparła zgnębiona, odsuwając się odemnie.

Mówiła wysoce zabawnym, cudzoziemskim akcentem. Spojrzałem na nią bacznie i zrozumiałem, co nadaje jej tak podejrzany wygląd. Miała na sobie czarna, zniszczoną suknię o wiele na nią za dużą. Wielkie fałdy były umocowane szpilkami w nieoczekiwanych miejscach, tak, że czarna aksamit i dżety tworzyły na staniku komiczny chaos.

Instynktownie wyczułem, że suknię tę musiały uszyć wiele lat temu, jako strój do synagogi, tłusta, niemłoda żydówka, handlarka starzyny. Na młodzieńczej figurze suknia ta wyglądała wprost niesamowicie. Śmieszny również był strój jej głowy: bezkształtna, czarna czapka, przybrana smętnie zwisającym taniem czarnym piórkiem.

Spojrzała na mnie z wyrzutem i odwróciła głowę. Zaraz potem wzruszyła ramionami i pociągnęła nosem. Matka moja miała służącą, która placząc w ten sam sposób, pociągała nosem. Sytuacja moja stawała się nieznośna. Nie mogłem sterczeć tu jak kamień dlatego, że ta groteskowo ubrana panna płakała; za żadną jednak cenę nie mo-

głem wstać i porzucić jej. Ona zaś spojrzała na mnie znowu. Wobec tych zażawionych, wymownych oczu, skapitulowałem.

— Proszę nie płakać, a raczej powiedzieć, czem mogę się pani przysłużyć — rzekłem.

Przysunęła się o parę cali.
— Chciałabym odnaleźć Harry — rzekła — straciłam go.
— Kto to jest Harry? — pytałem.
— Mój przyszły mąż.
— A jakże się nazywa?
— Zapomniałam — odrzekła, wyciągając ręce.

— Czy nie znasz nikogo innego w Londynie? — spytałem.

Potrząsnęła smutnie głową.

— Jestem szalenie głodna.

Podsunałem jej myśl, że są w Londynie restauracje.

— Ale ja nie mam pieniędzy — odparła.
— Ani pieniędzy, ani wogóle nic poza tem — tu wskazała na swą suknię. — Czyż nie jest to brzydkie?

— Istotnie, nie jest to odpowiednie — przyznałem.

— I cóż mam robić? Proszę, niech pan mi powie, co mam robić. Jeśli mi pan nic nie poradzi, będę musiała umrzeć.

Oparła się spokojnie o ławkę, złożywszy w ten sposób na me barki odpowiedzialność za swe życie. Nie wiedziałem, co bardzo dziwić, czy jej chłodną obojętność, czy też stoicka moc, z jaką patrzyła w oblicze śmierci.

(C. d. n.)

Z gospodarki miejskiej we Lwowie.

IX. ORGANIZACJA MAGISTRATU.

Jest to właściwie kwestja zasadnicza; na nic nie zdadzą się najdonioślejsze zarządzenia w dziedzinie gospodarki miejskiej, na manowce zejda najracjonalniejsze zamierzenia Zarządu miasta, jeżeli nie będzie dobrze zorganizowanego, sprężysto działającego, odpowiadającego na każdym kroku swym zadaniom, czynnika wykonawczego.

Organizacja magistratu lwowskiego pozostawiała wiele do życzenia; brak było właściwego i celowego podziału pracy i jak z jednej strony, sprawy całkiem pokrewne tułały się po różnych wydziałach, tak z drugiej znowu strony, jeden i ten sam wydział prowadził często agendy, nie pozostające ze sobą w żadnej łączności. Już w r. 1924, po lustracji Magistratu, przeprowadzonej z ramienia Tymczasowego Wydziału Samorządowego, prezydium miasta przeprowadziło nowy podział organizacyjny Magistratu, tworząc 7 wydziałów w miejsce poprzednich 17 departamentów; podział ten jednak przeprowadzono zbyt mechanicznie i dokonana w r. 1927 z ramienia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych lustracja stwierdziła poważne pod tym względem uchybienia.

Nowy Zarząd miasta podejmując szereg wielkich wysiłków w różnych gałęziach życia miejskiego, musiał w pierwszym rzędzie pomyśleć również o takiej reorganizacji Magistratu, któraby jego działalność postawiła na należytych poziomach.

Nowy Zarząd miasta ustalił podział Magistratu na 8 wydziałów, w szczególności dawny Wydział V, który łączył w sobie sprawy wojskowe, konspiracyjne, oświatowe i kulturalne, rozbito, wydzielając zeń sprawy oświaty i kultury i przydzielając je do nowo utworzonego Wydziału VIII. Przydział spraw do poszczególnych Wydziałów szczegółowo i gruntownie zrewidowano i ustalono celowy podział czynności.

Zresztą w czasie najbliższym wejdzie w życie nowy statut organizacyjny Zarządu miasta Lwowa; statut ten przewiduje, iż agendy gminy sprawować będzie 8 wydziałów Magistratu, a nadto poza nimi: Zarząd dóbr i majątków miejskich, Miejska Izba obrachunkowa, Miejski Urząd aprowizacyjny oraz urzędy pomocnicze, jakoto: Miejski Urząd statystyczny, Korpus miejskiej straży pożarnej i 6 komisariatów dzielnicowych. Poza tem Zarząd miasta obejmuje następujące przedsiębiorstwa:

- 1) Miejskie Zakłady elektryczne;
- 2) Miejski Zakład gazowy;
- 3) Miejski Zakład wodociagowy;
- 4) Miejski Zakład pogrzebowy;
- 5) Miejski Zakład czyszczenia miasta;
- 6) Rzeźnię miejską.

Nowe wydziały Magistratu będą nosić następujące nazwy: 1) Prezydjalny, 2) budżetowy - podatkowy, 3) techniczny i budowlany - administracyjny, 4) zdrowia publicznego, 5) wojskowo - konspiracyjny, 6) przemysłowy, 7) opieki społecznej, 8) oświaty

i kultury. Wydziały obejmujące większą ilość spraw, dzielą się na oddziały, w zakres których wchodzi ściśle ze sobą związane referaty.

Zmieniono poprzedni, wielce niewłaściwy i niekorzystnie odbijający się na toku załatwiania najważniejszych i najpilniejszych spraw, stosunek zakładów i przedsiębiorstw miejskich w tonie Zarządu miasta. Kiedy mianowicie poprzednio zakłady te i przedsiębiorstwa podlegały poszczególnym wydziałom Magistratu, obecnie statut organizacyjny przewiduje zupełne wyodrębnienie ich i utworzenie z nich samoistnych jednostek administracyjnych. Odrębne statuty zakładów i przedsiębiorstw miejskich są opracowane i w najbliższym czasie zostaną wprowadzone w życie.

W stadium reorganizacji znajdują się Komisariaty dzielnicowe, które Zarząd miasta zamierza uposażyć w szerszy zakres działania, a to celem usprawnienia ich działalności i odciążenia Magistratu sprawami, które w krótkiej drodze będą mogły załatwiać Komisariaty.

W opracowaniu znajduje się nowa instrukcja manipulacyjna, mająca na celu uproszczenie i przyspieszenie toku załatwiania spraw w Magistracie i Urzędach miejskich. Już dotychczas wydano szereg doraźnych zarządzeń, celem uproszczenia urzędowania.

Dużą wagę przywiązuje Zarząd miasta do kształcenia urzędników. W tym celu urządził się w odstępach dwutygodniowych konferencje urzędników miejskich, na których się referuje najnowsze ustawy, rozporządzenia oraz okólniki władz. Nadto dla bliźszego zaznajomienia się z ogólnymi zagadnieniami polityki komunalnej, Zarząd miasta deleguje urzędników na zjazdy i konferencje krajowe i zagraniczne.

Do szarych, zaproszonych murów lwowskiego Magistratu poczynna zwolna wdzierać się ożywczy promień nowego światła; stara zaskorupiała, zmechanizowana rutyna poczynna ustępować miejsca nowoczesnej, dobiegającej potrzeb życia dostosowanej gospodarce komunalnej. A. L.

Z Teatru Wielkiego.

Gościnnie występy i debjuty w Operze.

Sezon gościnnych występów przyniósł nam w ostatnim tygodniu jedną z najpiękniejszych kreacji. I. Dygasa w „Damie Pikołej” Czajkowskiego. Głos jego brzmiał w partii Hermana znakomicie, a subtelna inteligencja muzyczna wyzyskać potrafiła wszystkie jej niepospolite walory liryczne; czuło się głębie całą uczucia, która starzejący się już Czajkowski wlał w tę postać, i przewierający przez pozorną beztroskiwość pesymizm, jako motyw przewodni w organizacji duchowej tego społeczeństwa, którego Herman jest przedstawicielem. W zgodzie też najzupełniejszej z zamierzoną przez kompozytora sylwetą duchową i z muzyczną interpretacją, było jej wyjście sceniczne, zna-

miomujące bardzo wielką kulturę i nieprzeciętny talent aktorski.

Inne zmiany w obsadzie ról „Damy Pikołej” dotyczyły partii Hrabiny i Pauliny. Pierwszą z nich objęła po p. Kasprowicowej p. Green - Skazowa, która też godnie stanęła obok stworzonego przez p. Kasprowicową pierwowzoru. Z największą bezstronnością uznać należy p. Green - Skazową jako jedną z najmniejszych sił naszej Opery, która, miejmy nadzieję, zostanie i nadal zaliczona w poczet jej personalu, jako rzeczywiście niezbędna. Bardzo korzystnie przedstawiała się p. Hoffmanowa jako debjutantka w roli Pauliny; głos niezbyt duży, ale o pięknej ciepłej barwie, technicznie dobrze opanowany (zwłaszcza dobre piana, forte w wyższych pozycjach wymaga jeszcze nieco złagodzenia), widoczna muzykalność, i nadzwyczaj korzystne warunki zewnętrzne predysponują ją na zdolną siłę operową.

Niedzielny występ p. Kisielewskiej jako Małgorzaty w „Fauście” nie może być właściwie uznany za debjuty w ścisłym tego słowa znaczeniu, młoda tę śpiewaczkę mieliśmy bowiem sposobność słyszeć już w zeszłym roku na deskach Teatru Wielkiego z okazji wykonania „Wesela Figara” siłami lwowskiego Konserwatorium; w obu wypadkach, jak zresztą i w licznych swych występach estradowych w ostatnim sezonie spotykała się p. Kisielewska z entuzjastycznym wprost przyjęciem. Jest to bezwarunkowo jedna z najzdolniejszych sił, jakie wyszły w ostatnich latach z lwowskich uczelni: śliczny materiał głosowy, dźwięczny i barwny, doskonale się nadający do partji lirycznych, jak i idzieki swej giętkości i lekkości do partji koloraturowych, wrodzona muzykalność i szczerść i bezpośredniość odczucia wróżą p. Kisielewskiej najpiękniejszą karierę, dziwnem jest tylko, że wszystkie te walory, znane już w ubiegłym sezonie nie zyskały jej jeszcze engagement do Opery lwowskiej. Pod względem zewnętrznym czysto i scenicznym, jej Małgorzata była w pierwszych aktach bardzo dobra, wyczuwało się jej czystość i nieskomplikowaną maturę duchową; natomiast brakło ekspresji bołu w scenie przekleństwa Walentego i w scenie więziennej.

Współpartnerami p. Kisielewskiej w „Fauście” byli pp. St. Nowicki (Faust) i J. Trembicki (Mefistofeles), obaj debjutanckie. P. Nowicki przedstawił się na ogół dość słabo; głos jego, o ładnej zresztą barwie, brzmiał dobrze w tonach średnich, nie posiada jednak prawie zupełnie tonów wyższych, raz też często za krótki oddech. Ponieważ jednak p. Nowicki śpiewa muzykalnie i posiada dobrą, wyraźną dykcję, przypuścić należy, że przy dalszej pracy osiągnie niezawodnie lepsze rezultaty; będzie też musiał zwrócić uwagę na swoją grę, która na razie jest jeszcze zupełnie szkolną i nieprzemysłaną.

P. J. Trembicki jako Mefistofeles wykazał jak na debjumenta wcale poważne atuty śpiewaka operowego: głos pokazny, choć niezupełnie wyrównany jeszcze, intonację prawie bez zarzutu, i interpretację stojącą już na pewnym poziomie artystycznym (bar-

dzo ładnie zaśpiewana była aria o „Złotym Cielcu”); wreszcie jego sceniczne ujęcie roli dowodziło niepośledniego talentu aktorskiego, a choć obracało się wokoło pomysłów niezupełnie oryginalnych i zbyt może efektownych, było przemyślane w każdym szczególe od początku do końca.

Sprawozdanie z występów pp. Rotowskiej i Dolnickiego odkładamy dla braku miejsca do następnego numeru.

Stefania Łobaczewska.

Pierwsze Targi Północne w Polsce.

W czasie od 18 sierpnia do 9 września b. r. odbędą się w Wilnie pierwsze targi północne połączone z wystawą rolniczo-przemysłową. Targi te odegrają nietylko wybitną rolę gospodarczą ale i polityczną. Jak bowiem z jednej strony celem ich jest wskazanie na konieczność zwiększenia konsumpcji na terenie Kresów Wschodnich a nadto zwiększenie eksportu do państw bałtyckich, Litwy i Rosji, tak z drugiej strony odbycie tej wielkiej rewji naszych wysiłków gospodarczych właśnie w Wilnie, ma na celu tem dobitniejsze podkreślenie polskości tego miasta i jego ścisłego związku organicznego z całokształtem życia Rzeczypospolitej.

Protoktorat nad Targami i Wystawą objął Marszałek Józef Piłsudski.

Praca nad szeregiem pawilonów wystawowych wre obecnie w całej pełni; nad brzegami Wilejki w ogrodzie Bernardyńskim i parku im. Żeligowskiego buduje się pawilon główny o powierzchni ponad 2.000 metr. kw. oraz szereg pawilonów dla poszczególnych działów rolnictwa i przemysłu.

Równocześnie rozpoczyna się ożywiona propaganda zmierzająca do postawienia całego przedsiębiorstwa na jak najwyższym poziomie. A.

Nasi posłowie i senatorowie według narodowości.

Skład Sejmu pod względem narodowości przedstawia się następująco: Polaków mamy 350 posłów, Ukraińców 44, Białorusinów 12, Niemców 21, Żydów 15, 1 Czecha i 1 Rosjanina.

Senat składa się z 84 Polaków, 12 Ukraińców, 3 Białorusinów, 5 Niemców i 7 Żydów.

Cyfrы te wskazują na to, że w naszych ciałach ustawodawczych przeważa bezwzględnie większość polska, wynosząca tak w Sejmie jak i w Senacie około 79%.

Od Wydawnictwa.

Dla wojskowych polskich, urzędników państwowych i komunalnych, nauczycieli szkół średnich i powszechnych, oraz emerytów, prenumeratę normalną obniżyliśmy z 5 zł. 30 gr. do 3 zł. 30 gr. miesięcznie wraz z przesyłką, względnie dostawą.

Dr. Z. M.

O sztuce pisarskiej Pawła Cazin'...

Sztuka pisarska w Polsce jest obecnie w zaniedbaniu. Po prozie Sienkiewicza, Żeromskiego, Reymonta, nie można rozpocząć na nowo od zdobywania rudymentów. Twórczy wysiłek tych artystów w dziedzinie precyzji, jasności, barwności i wartości zdania, nie powinien być pozostawiony na uboczu. Wiele złego smaku przyniosła nam powojenna proza w postaci barokowości lub rokokizowania form języka.

Mamy pisarzy, uważających za cnotę ich „sztuki pisarskiej”, tworzenie zdań zawiłych, mętnych, rozpluwających się w frazeologii. Nie uznają oni znaków pisarskich. Uważają brak kropki, przecinka, czy średnika za objaw wyższej kultury słowa. Piszą oni przeważnie, jak mówią. Powodują się tylko logiką mowy. Wiadomo jest jednak, że między słowem mówionem a zdaniem napisanym, często wytworzą się kolizje. Sztuka pisarska jest świadomym kształtowaniem zdań, okresów, opisów, dialogów. Słownictwo, rytmika, stylizacja prozy, należą do aparatu świadomych środków. W prozie improwizowanej niekiedy beletryści intuicyjnie wpadają w pożądany ton, styl; naogół jednak nie można tego uważać za regułę. Umiejętność pisarska jest bowiem rzemiosłem tak konkretnym, jak inne zawody. Możemy z kilku zdań osądzić, czy pi-

sarz jest zawodowcem, czy też oddaje się przygodnie pisaniu.

W grę wchodzi jeszcze rzecz nieuchwytna, talent. Są ludzie, znający wszystkie reguły, piszący poprawnie nawet, a nie osiagający nigdy ekspresji słowa. Znamy też i przeciwnieństwa. Człowiek bez znajomości reguł — potrafi napisać wiersz czy nowelę i wywołać wrażenie, cel sztuki pisarskiej.

Nie należy z obydwóch tych wypadków wysnuwać żadnych wniosków. Są to rzeczy zwykłe i nieuprawniające do lekceważenia umiejętności pisarskiej.

Kultura literacka każdego narodu rozwija się przez poszanowanie zdobytych form. Świadomość tego, co uczynili dla prozy polskiej pisarze dawnych generacji, musi być fundamentem pracy na przyszłość. Po wyrafinowaniu słowa, bogactwie, kolorowości, jasności, dawać surogaty jest wstydem.

Nie każdy się jednak zna na sztuce pisarskiej. Mamy wielu krytyków chwalejących tylko pisarzy... mętnych. W ostatnich czasach rozwieliło się u nas w pojęciu pewnej kapliczki „wzbogacanie” form prozy przez barbaryzowanie. Taki barbaryzm nazywa się niekiedy barokiem. Ideałem wtedy obwieszca się ciężka, powyginana, blaszana proza Berenta i szuka się w niej usprawiedliwienia dla wszelkiego typu „słoniowatości” słowa. Melodyjność, łatwość, wesołość prozy, rzecz prosta, dla tych teoretyków i praktyków, jest... gatunkiem niższym.

Dla młodszej generacji kobiet, prozą piszących, barok zamienił się w rokoko słowa. Nadużywają metafor, sztucznie poszukują malarskich przenośni i pstrzą niemi nie-

kiedy nawet wdzięczne stronie swojej twórczości!

Niewielu mamy rzetelnych artystów słowa. Wśród nich, Józef Weysenhoff jest powołany, by mówić o sztuce pisarskiej. Autor „Sobola i Panny” dał stronie o nieprzemijającym czarze a równocześnie prostocie. Jest to najwyższy kunszt pisarski: osiągać wrażenie przez jasność, domniemaną łatwość i prostotę. Wielkiej to kultury wewnętrznej wynik taka jasność, łatwość, prostota. Trzeba lata pracować, by osiągnąć ten fenomen. W „pamiętniku” swoim Weysenhoff kilkakrotnie spowiada się z pracy w tym kierunku. Teraz dał nam studjum p. t. „O sztuce pisarskiej Pawła Cazin'”. Jest ono przyczynkiem nietylko do poznania twórczości, autora „Chleba z Morwanu”, serdecznego, oddanego przyjaciela Polski. W dużej mierze daje ono poznać i świadome przesłanki twórczości, autora „Sobola i Panny”.

Wykwintny ten prozaik odczuł w Cazin'ie wszystkie tajniki francuskiego, świadomego kształtowania słowa. Cytuje on takie znamienne oświadczenie Cazin'a:

„Lubie, gdy mi się okres rozwija, jak draperia. A, że skądinąd moje wrażenia nie mają w sobie nic nadto solennego, powstaje kontrast, mniej lub bardziej koniecznie uwydatniony, między uroczyścią formy a prostotą treści”.

Weysenhoff cytate tę opatruje następującą uwagę: „Obok tych zalet swoistych, ma styl Cazin'a inne, klasyczne, które w tym stopniu doskonałości należałoby nazwać cnotami: łącińską zwięzłość, jasność i dosadność”.

Miara wszelkiej dobrej prozy jest zwięzłość, jasność i dosadność. Fakt ten stawia we właściwym świetle wszelkie uroszczenia baroka czy rokoka. Oby, wpłynęły na otrzeźwienie w sądach krytycznych w stosunku do pisarzy, nie używających tych zbędnych i niesłusznych form!

Książka Józefa Weysenhoffa dobrze się zasługuje przeto nietylko propagandzie twórczości, autora „Zwierząt świętej pustyni”. Warto ją jednak przeczytać i dla Cazin'a. W rodzinie współczesnych pisarzy francuskich jest on indywidualnością osobliwą. Omija Paryż. Pisze dla siebie, nie dla mamony. Nie dogadza rynkowi. Tłumaczy „Pamiętnik Paska”. Daje w słowie francuskim „Urodę życia” Żeromskiego. Przełożył „Podfilipskiego”. Podobno, zna nasz język źródłowo: mówi i pisze, jak rodowity Polak.

Stale mieszka w Autun i z tego historycznego miasta śle w świat szeroki swoje dobre, kulturalne utwory. Bawi on teraz w Polsce. Przygląda się zbliska umiłowanemu narodowi, któremu na długo przed wojną był przyjacielem. Józef Weysenhoff, pisząc o nim swoje studjum, spłacił dług wdzięczności nietylko osobistej, jako tłumaczowi jego powieści. Kulturalna Polska ceni sobie bowiem jego przyjaźń a cztery jego utwory, przełożone przez Weysenhoffa, odczyta z dużą satysfakcją.

Sztuka pisarska p. Cazin'a przypomni nam też trochę nasze powojenne zaniedbanie w tym względzie. Może nauczy cenić książki nie według ilości stronic, a według ilości wysiłku, kultury.

